

1.

2. **Mały Książę – opowieść o księciu, który szuka przyjaciela**

a. **1. Cele lekcji**

i. **a) Wiadomości**

Uczeń:

- w swobodnej dyskusji zdobywa i utrwała wiedzę na temat złożoności stosunków międzyludzkich,
- wymienia bohaterów książki.

ii. **b) Umiejętności**

Uczeń potrafi:

- podać literackie przykłady opisujące dzieje przyjaźni,
- opisać poszczególnych bohaterów, których Mały Książę spotyka podczas swej wędrówki, dokonać ich charakterystyki,
- zinterpretować naukę lisa oraz określić wartość symboliczną postaci.

b. **2. Metoda i forma pracy**

Praca indywidualna, analiza tekstu *Małego Księcia*, nauczanie sytuacyjne, pogadanka.

c. **3. Środki dydaktyczne**

Egzemplarze powieści *Mały Książę* Antoine de Saint- Exupéry'ego, karta pracy ucznia.

d. **4. Przebieg lekcji**

i. **a) Faza przygotowawcza**

1. Nauczyciel zachęca uczniów do swobodnych wypowiedzi na temat stosunków międzyludzkich, moderuje dyskusję pytaniami:
 - Jakie uczucia ludzi łączą, a jakie dzieli?
 - Co rozumiemy przez słowo *przyjaciel*?
 - Słyszy się często, jak o kimś mówią – to fałszywy przyjaciel, co to znaczy?
 - Proszę wymienić kilka utworów literackich, w których jest mowa o przyjaźni (*Przyjaciele*, *Ten obcy*, *Ania z Zielonego Wzgórza*, *Robinson Crusoe*)?
2. Następnie proponuje sformułowanie wniosku, kogo możemy nazwać przyjacielem.
3. Wniosek: przyjaciel to człowiek, na którego możemy liczyć w każdej sytuacji, który nigdy nas nie zawiedzie.

ii.

b) Faza realizacyjna

1. Nauczyciel dzieli klasę na kilkuosobowe grupy. Podaje polecenie: Podczas wędrówki Mały Książę spotyka ludzi, którzy rozczarowują go swoim zachowaniem. Budzą zdziwienie i niezadowolenie bohatera. Dlaczego? Podaj przykłady.
 - Dorośli nigdy nie pytają o sprawy istotne. Kierują się powierzchownością. Są zamknięci we własnych stereotypach, schematach. Mały Książę na ten pragmatyzm i zmaterializowanie reaguje następująco: „Nie można od nich za dużo wymagać. Dzieci muszą być bardzo pobłażliwe w stosunku do dorosłych”.
 - Zobaczył głupotę i żądzę władzy Króla, pychę, egocentryzm i brak samokrytyki Próżnego, chęć posiadania bogactwa u Bankiera, zupełny upadek moralny Pijaka, umysłowe lenistwo Geografa.
 - Jedynie wizyta u Latarnika dostarczyła mu pewnej radości, gdyż, zdaniem Małego Księcia, jedynie służba ponadindywidualnemu zadaniu, sprawia, że ludzie stają się braćmi.

Wnioski: Pobyt Małego Księcia na każdej z sześciu planet pozwala na pełne rozpoznanie wartości, jakim hołdują dorośli i określenie rozczarowań, jakich doświadcza bohater. Książę uosabiający dzieciństwo i młodość ma powody do zdziwienia i niezadowolenia, bo ludzie nie mają przyjaciół i nie potrafią kochać.
2. Nauczyciel prosi, by posługując się tekstem, zastanowić się, jakie wrażenie odniósł Mały Książę po przybyciu na Ziemię?
 - „Co za śmieszna planeta – pomyślał więc Mały Książę. Cała sucha, spiczasta i do tego słona”.
 - Sucha, nie zaspokaja pragnienia, spiczasta, górzysta, piętrzy trudności – zmusza człowieka do ciągłego wysiłku, wyznacza mu przeszkody, nakazuje przewycięzanie własnych słabości i lęków, motywuje jego rozwój, zobowiązuje do ciągłej aktywności, gdyż tylko ona ma sens. Wszak doskonałość to cecha ludzi umarłych – to stagnacja, bierność.
 - Sól ziemi - składnik najważniejszy, przerośnie ludzie najcenniejsi, najbardziej wartościowi, wybrańcy (Biblia, NT). Symbol niezniszczalności, gdyż sama się nie psuje i chroni ciało od zepsucia.
4. Prowadzący stawia tezę, że Człowiek i Ziemia – to wiązka możliwości, które winny być urzeczywistnione. By uzasadnić jej prawdziwość, prosi o odpowiedź na pytania:
 - Jakie prawdy o ludziach wypowiadają kolejno żmija, Kwiatek i Zwrotniczy?
 - Co następuje w kolejnej fazie pobytu Małego Księcia na Ziemi?
 - Czy autor pozostawia swego bohatera „sam na sam” z jego rozczarowaniem i zwątpieniem, czy też pozwala mu odkryć wartości, których poszukuje?
5. Następnie proponuje analizę spotkania z lisem i nauki lisa. Pomogą w tym odpowiedzi na pytania:
 - Jaką rolę pełni lis w utworze?
 - Jakich nauk udziela Małemu Księciu? (można je zapisać w zeszytach)
6. Po wykonaniu ćwiczenia następuje próba podsumowania – wypowiedzi uczniów – dyskusja.

7. Po krótkiej polemice nauczyciel daje polecenie, by zanotować spostrzeżenia i uwagi w formie notatki.

Notatka: Według Lisa przyjaźń możliwa jest tylko przez oswojenie, tj. stworzenie więzów. Oswojenie to także przyjęcie odpowiedzialności za wszystko to, co włączamy w nasz świat. Wymaga ono codziennej „liturgii”, „rytuału”, „ćwiczenia serca”, a zarazem czasu i cierpliwości. Tylko rytuał bowiem wprowadza ład w ludzkie życie, chroni człowieka przed zagubieniem.

8. Po zapisaniu wniosków prowadzący proponuje, by wrócić jeszcze raz do postaci lisa i zastanowić się nad jej symboliką.

Wbrew mitologii, w której oznacza chytryść, lis w utworze Exupéry'ego symbolizuje mądrość życiową i życiowe doświadczenie. Pełni rolę „nauczyciela przyjaźni”, który zaznajamia Małego Księcia z tajnikami „obrzędka przyjaźni”.

iii. **c) Faza podsumowująca**

Lekcję kończy krótka dyskusja, w której można wykorzystać wiadomości i wnioski z lekcji: Dlaczego przyjaźń jest taka ważna?

e. **5. Bibliografia**

Saint-Exupéry Antoine de, *Mały Książę*, przeł. Jan Szwykowski, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1998.

f. **6. Załączniki**

i. **a) Karta pracy ucznia**

1. Refleksja Małego Księcia odnośnie planet.

Pobyty Małego Księcia na każdej z sześciu planet pozwala na pełne rozpoznanie wartości, jakim hołdują dorośli i rozpoznanie rozczarowań, jakich doświadcza bohater. Książę uosabiający dzieciństwo i młodość ma powody do zdziwienia i niezadowolenia, bo ludzie nie mają przyjaciół i nie potrafią kochać.

2. Ziemia spostrzegana oczyma Małego Księcia

„Co za śmieszna planeta – pomyślał więc Mały Książę. Cała sucha, spiczasta i do tego słona”.

sucha – nie zaspokaja pragnienia

spiczasta, górzysta – piętrzy trudności

słona (*sól ziemi*) – jest wartością bezcenną

3. Nauka lisa:

„Jeśli pragniesz mieć przyjaciela, oswój mnie”

„Należy przestrzegać pewnych rytuałów”

„Oswajając, to znaczy tworzyć związki”

„Zawsze będziesz odpowiedzialny za to, co oswoiłeś”

Według lisa przyjaźń możliwa jest tylko przez „oswojenie”, tj. stworzenie więzów. „Oswojenie” to także przyjęcie odpowiedzialności za wszystko to, co włączamy w nasz świat. Wymaga ono codziennej „liturgii”, „rytuału”, „ćwiczenia serca”, a zarazem czasu i cierpliwości. Tylko rytuał bowiem wprowadza ład w ludzkie życie, chroni człowieka przed zagubieniem.

4. Symbolika lisa:

Wbrew mitologii, w której oznacza chytryść lis w utworze Exupéry’ego symbolizuje mądrość życiową i życiowe doświadczenie. Pełni rolę „nauczyciela przyjaźni”, który zaznajamia Małego Księcia z tajnikami „**obrzędka przyjaźni**”.

ii. b) Zadanie domowe

Zaznacz w tekście fragmenty zawierające opis i symbolikę róży.

g. 7. Czas trwania lekcji

45 minut

h. 8. Uwagi do scenariusza

Scenariusz dla klasy III gimnazjum – klasa integracyjna. To czwarta lekcja z cyklu pięciu jednostek lekcyjnych poświęconych analizie „Małego Księcia”. Cytaty użyte w scenariuszu pochodzą z: Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*, przeł. Jan Szwykowski, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1998.